

Питання яке найчастіше постає у студентів: «Чому корупціонерів не саджають до в'язниці?»

Підготовлено роз'яснення за матеріалами Вищого антикорупційного суду (далі - ВАКС).

Корупційні справи рідко рухаються швидко. Іноді від початку справи до вироку минає кілька місяців, а іноді — роки. Що відбувається між цими двома точками? Як саме справа проходить усі інстанції та які процедури впливають на її темп? У цьому матеріалі розповідаємо про типовий шлях справи у ВАКС.

Після виявлення ознак корупційного злочину провадження реєструється у [Єдиному реєстрі досудових розслідувань](#). Такі ознаки можуть виявити детективи НАБУ самостійно, так і на підставі заяв інших осіб чи повідомлень у медіа. Це — офіційний старт кримінального провадження, який дає змогу розпочати всі подальші процесуальні дії.

Досудове розслідування НАБУ

На етапі досудового розслідування **Національне антикорупційне бюро (НАБУ)** збирає докази, проводить обшуки, допити та інші гласні та негласні слідчі дії, зокрема спостереження за особою та “прослуховування”. Якщо доказів зібрали достатньо, щоб вважати, що особа має знати про свій статус фігуранта справи – їй повідомляють про підозру. І від цього моменту вона офіційно набуває статусу підозрюваного.

Прокурор може подати клопотання до ВАКС, щоб обрати **запобіжний захід** особі: тримання під вартою, домашній арешт, заставу чи звернутись до суду щодо інших заходів забезпечення.

Якщо справа містить багато епізодів або фігурантів, є потреба звертатись до інших держав за збором доказів, досудове розслідування може бути надзвичайно складним і тривати не один рік. Після його завершення матеріали справи відкриваються для ознайомлення стороні захисту.

Підготовче провадження

Прокурор **Спеціальної антикорупційної прокуратури (САП)** скеровує обвинувальний акт до **Вищого антикорупційного суду (ВАКС)** після

завершення досудового розслідування та, за загальним правилом, ознайомлення з матеріалами справи стороною захисту.

З цього моменту підозрюваний набуває статусу обвинуваченого. Після отримання обвинувального акту ВАКС виносить ухвалу про призначення підготовчого провадження.

Мета підготовчого провадження — забезпечити об'єктивний і повний розгляд справи по суті, перевіривши, чи дотримані всі вимоги для початку судового розгляду. Під час підготовчого провадження суд розглядає різні процесуальні клопотання сторін, які потрібно вирішити ще до початку основного судового розгляду. Наприклад, про визначення кола свідків у справі, чи треба проводити закритий судовий розгляд тощо. Крім того, на цьому етапі суд може закрити провадження, повернути обвинувальний акт прокурору, затвердити або відмовити в угоді, направити справу за підсудністю чи призначити безпосередньо судовий розгляд.

Тривалість підготовчого провадження може бути різною: від одного засідання до багатьох місяців — усе залежить від складності справи та кількості фігурантів.

Розгляд справи по суті

Після завершення підготовчого провадження суд призначає справу до розгляду по суті. На цьому етапі прокурор оголошує обвинувальний акт, сторони проголошують вступні промови, встановлюється порядок розгляду справи.

Далі суд переходить до етапу **з'ясування обставин справи та дослідження доказів**. Прокурор представляє суду зібрані матеріали слідства під час досудового розслідування, серед яких протоколи слідчих дій, відео- та фотодокази, документи та висновки експертів, які він коментує. Потім сторона захисту також може долучати свої докази.

Наступним кроком, зазвичай, є **допит свідків** обох сторін як стороною обвинувачення, так і захистом. Після цього **допитують самого обвинуваченого**, який розповідає свою версію подій і відповідає на питання прокурора та захисників.

На останніх етапах розгляду проходять **судові дебати, обмін репліками, і обвинувачений має можливість виголосити останнє слово** перед винесенням вироку.

Винесення вироку

Після останнього слова обвинуваченого суд негайно виходить до нарадчої кімнати для ухвалення рішення. Суд ухвалює вирок, яким може або виправдати

особу або визнати її винуватою у вчиненні кримінального правопорушення. Також суд призначає покарання або ж звільняє від покарання чи від його відбування у випадках, передбачених законом ([розділ XII Кримінального кодексу України](#)).

[Апеляційне оскарження](#)

Сторони можуть оскаржити вирок до Апеляційної палати ВАКС протягом 30 днів з моменту його проголошення. Після відкриття провадження розглядаються процесуальні клопотання, оголошується доповідь головуючого судді щодо суті апеляційної скарги, а потім прокурор та сторона захисту виступають по їх суті.

Далі визначається перелік доказів для дослідження, допитуються свідки за потреби, проходять судові дебати, після чого суд виходить до нарадчої кімнати. АП ВАКС може залишити вирок без змін, виправдати особу, скасувати вирок і призначити новий розгляд або ж змінити кваліфікацію і покарання.

Після рішення АП ВАКС вирок набирає законної сили, і в разі обвинувального вироку розпочинається етап його виконання.

[Касаційний розгляд](#)

Касаційну скаргу до Верховного Суду можна подати протягом трьох місяців. Суд **касаційної інстанції** перевіряє правильність застосування норм права судами першої та апеляційної інстанцій, не досліджує нові докази та не встановлює обставини, які не були встановлені раніше.

За результатами розгляду касаційних скарг суд може залишити рішення без змін, скасувати його і призначити новий розгляд, скасувати й закрити провадження або змінити судові рішення.